

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 21 Octomvrie 1905.

Numărul 42.

Cătră P. T. Cetitori!

Apropiindu-să sfârșitul anului venim a rugă cu toată onoarea pe On. nostri abonenti, cari să află în restanță cu abonamentul, de pe anii trecuți, cât și de pe anul acesta, — să binevoiască a ni-l trimite fără amânare, pentruca foaia să-și acopere spesele sale cu tipărirea și edarea ei.

Administrațiunea.**Spirit practic.**

Titlul pus în fruntea acestor șire, e un termen, în biserica noastră foarte puțin cunoscut. Avem conducători foarte luminați, avem preoțime harnică, pricepută și zeloasă în oficiul său, dar arare-ori văd ridicându-să capete, din mulțimea mare, care merge înainte după un șablon binestabilit, cari să știe pândi împrejurările hotărît benefăcătoare pentru Biserică, clerul și poporul nostru.

Este poate acesta un păcat vechiu, comun cu acela, de care sunt cuprinși și romano-catolicii din țară.

Să vedem numai câte-va exemple reale.

Este cunoscut cetitorilor acestei foi, că Preaven. Consistor, în urma hotărîrii sinoadelor protopopești, a decis subtragerea de 2% din subsidiul erarial pentru fondul preoților deficienți. Va crește oare de-odată în mod considerabil acest fond cu cele 2%?

Și oare în ce proporție va fi creșterea aceasta cu sarcinile multe și noue, ce să pun și trebuie să se pună acestui fond?

Și ce penziune pot aștepta preoții aceia, cari au devenit după 40, 50 ani neapți de a purta oficiul?

Azi după 45 ani primesc 200 fl. penziune și după auspiciile de până

acuma peste 10, 20, 50 ani vor primi tot atât, căci nu este în noi dârnicia aceea, de a crea un astfel de fond de penziune, ca preoții bătrâni, oboseți de slujbă, să se retragă și să-și petreacă în tihnă și liniște, anii bătrânețelor.

Clerul așteaptă dela fonduri cât să poate de mult, dar fondurile dela cler, Doamne apără, puțin de tot, aproape nimic.

Și suntem cu toate fondurile astfel.

Fondul viduo-orfanal de abia poate suporta cei 50 fl., ce le capătă o văduvă de preot *la an*, fondurile școalelor din Blaj nu mai pot răsbi multele lipse, ce să îngrămădesc prin legi și ordinațiuni ministeriale, și totuși așteptăm, ca prin vre-o minune, să se apună ele de ele în picioare. De abia să adună ceva *creștărește*.

Aici, unde studentimea toată e provăzută cu pâne gratis, cei mai săraci trăiesc pe la Internat, Seminar, pe la profesorii cu cost și cuartir, studenții buni aproape toți au stipendiu și scutire de didactru, Internatul face posibil, ca pentru un preț de nimic să fie studentul provăzut cu de toate — în curând va intra în viața și masa studenților, și aici didactrul e 18 cor.

Și apoi să ne mirăm, că fondurile nu răsbesc?

Ce nu răsbește unul, răsbesc ușor toți la olaltă.

Că acela, care la gimnasiile ungurești dă 60 cor. la cele săsești 100 cor. la cele catolice 60 cor. și la cele românești 40—60 cor. de bună samă, că tot atât de puțin ar simți cele câte-va cor. ce le-ar pretinde școalele de aici — dela studentul slab, ce nu poate fi scutit de didactru.

Și e mirare, că mai sunt preoți, cari visează de un *fond de salarisare preoțesc*. Fonduri, cari să crească pentru un cler întreg de atâtea sute de persoane, nu să vor putea face

nici odată cu dârnicia noastră de până acum, de cum-va nu să contemplează pentru a șasa generațiune înainte.

Vorba e, că tot vom ajunge la zisa veche, că oamenilor cu de-a sila trebuie să le faci bine.

Sinodul din Sibiu nu de mult a hotărît, ca 45% din venitul congrual să se subtragă preoțimei și să adaugă la fondul de salarisare.

Ce s'ar întâmpla în asemenea cas la noi?

Cred, că absolute nimic. Ar fi câte-va proteste în cerc foarte restrâns și apoi s'ar face liniște mare, dacă ar simți clerul mâna de fier și voința de oțel, care îi vrea binele.

Fondurile trebuie augmentate cu toate mijloacele. Nu e de loc indiferent pentru cler, ca un preot să servească și când îi tremură Evangelia în mână și nici aceia nu-i poate fi indiferent, ca preoteasa rămasă văduvă să fie silită a intra în serviciu, iar copiii să i-să risipească ca țarina în toate părțile.

Mai mult spirit practic ar trebui să ne stăpânească pe toți și în toate.

Pare că nu vedem lumea, cum merge. Tot când e vorbă de interesele noastre cele mai vitale, atunci suntem mai apatici, și când e târziu, ni-să deșteaptă și mintea de aur — cea din urmă. Nu învățăm nimic dela alții, de pare-că nu trăim în lume.

Și la cele 2% numai cu mari sforțări s'a putut ajunge, s'a majorizat așa zicând preoțimea aceea, care când e vorbă de vre-un fond, la susținerea căruia e datoare să contribue și ea, n'ar da nici un creștar. Cu toate, că jăluirile apoi sunt generale. Că preoțimea greco-orientală ce fonduri respectabile are, că preoții să retrag cu pensiuine de 1200 cor., că cât e de considerabil fondul viduo-orfanal al lor, dar nu întreabă, că oare aceia cât contribue la fondurile de pensiuine, nu întreabă

de loc că ce taxe accidentale incurg tot de pe spatele preoților.

Și plătesc cu toții de silă bucurios. Cu toate că pe cei trei ani de teologie i-au costat atâta, cât ai noștri închipul nu-și pot.

Și când ar fi contribuțiunile noastre în măsura celor, cari am văzut, că au incurt pentru biserica catedrală din Sibiu?

Spirit mai practic ne trebuie și în alte chestii bisericești, după-cum vom vedea de altă dată.

La chestiunea fondului de penzie

preoțesc.

On. frate D. Cionca în Nr. 38. al „Unirii” pune pe tapet o chestie, a căreia realizare din motivele aduse și altele nepomenite, e mult dorită de toți.

„Un confrate” în Nr. 39 al „G. de D.” face la chestie „o mică reflexiune”. Reflexiunea frației-sale e la loc și timp, și nu prea. E bună întru cât ne îngrijorază, și face atenți: să vedim în rând odată cu fondul existent viduo-orfanal, care după cum ne sunne și cu toții știm, schiopătează rău. Nu e prea bună însă, în cât îndrumă o persoană neautorizată în mod officios să-și afle soții, cu cari să meargă la Gherla spre a controla conspectul împrumuturilor ca să se înfioreze.

Rău îmi cade această îndrumare chiar și dacă nu o priveșc de pretensie din partea rostitorului. E bună reflexiunea de altă parte,

că enunță cu temei: „destul de dureros că Ven. Ordinariat privește cu nepăsare la eforturile noastre.” Și iară-și nu-i prea la loc, întru cât susține: că noi am putea fi și fără penzie, numai să augmentăm fondul viduo-orfanal. La augmentarea acestui fond am fost recercați în conferențele din ast an prin Reverendissimul vicar al Maramurășului Tit Bud. La această recercare, după desbatere, în tractul nostru s'au luat hotăriri protocolare. Așteptăm ideea, dar până când Ven. Ordinariat din an în an nu ne va da ratiunii detaliat despre acest fond, nu conferim mai mult. Luat-au toate tractele astfel de deciz? Dubitez. Cei ce n'au luat, au „încunjurat păsatul ferbinte” — vorba confratelui dela „G. de D.”

Lipsa fondului de penzie pentru preoți nu s'au poate discuta. Chiar și rom.-cat. fără familii, și cari în asemănare cu noi, aici pe pământ sunt în stări îngerești, în ziarul „Papok lapja” urgitează un atare fond.

Condamn grav pesimismul unora, cari înainte de a proba descurajază, văzând pedeci de sens. *Acțiunea generală și puternică în ajungerea unui scop bun, are forță ire-sistibilă!*

Nu mai puțin condamnabil e optimismul altora, el te face să treci cu ușurință peste ori ce idee salutară, trăind în d'albe nădejdi că va fi tot bine, negândind la cartea vieții, în care cei mai mulți avem notate zile grele, zile negre!

Optimistă e și părerea: noi am putea servi ca alți veterani și fără penzie. Altul au fost timpul și pretenziile lui, în care veteranii și-au început activitatea. Ei au fost mai netrudiți în toate privințele, deci și mai sănătoși până la adânci bătrânețe.

Greutatea oficiului preoțesc crește și s'au mărește zi de zi. Omenimea e pornită

spre stricăciune, sistemele de guvernare sunt anticreștine. Lupta și activitatea păstorilor sufletești în tot timpul, și în toată oara trebuie să fie mai încordată, mai intensivă. În luptă și activitate grea, puterile s'au exhaustiază și slăbesc mai curund și cei deia 65—80 ani — îmi va concede ori cine — nu vor fi harnici nici de inptă, nici de muncă încordată. Și dacă totuși ar munci, munca lor nu va satisface așteptărilor generale destul de mari, cari de neputință și slăbiciune nu-și dau samă, dacă e în detrimentul progresului spiritual.

Să nu amânăm înființarea fondului de joi pe mai apoi! El trebuie să existe și va și fi, mai curund ori mai târziu. Ce poți face astăzi, de ce să lași pe mâne? Gândul și frica administrării nu-s motive! Timpul să schimbă, și în timp atât oamenii cât și administrările!

În modalitatea indicată de On. frate, Cionca, cum am avea a ne manifesta, anume: primadată în sinoade protopopești, apoi în centru sub presiunea unui delegat episcopesc, nu află nimic de excepționat. În ce privește întrebarea: să se contopească fondul viduo-orfanal cu înființându-l fond de penzie preoțesc? cred că vor fi osebite păreri, cari în desbateri se vor unifica cu înțelepciune.

În fond nimic nu adauge sau subtrage din valoarea chestiei, că vouă afla de bune sau voin delătura — din principiu personal — unele sau altele din isvoarele indigitate de fratele Cionca, din cari s'ar forma rîul, după a cărni apă hrănitoare însătam!

Îmi exprim dorința: S'auzim glasuri mai mari!

P.

FEUILLETON.

Fantazie și realitate.

De: Emiliu Caba.

I.

Ascuns într'o vâlcea a codrului Meseș zace un sat. Tăcere profundă dominează peste toată regiunea. Numai sunetul sărbătoresc a clopotelor străbate din turnul ascuțit a bisericii peste sat, chemând credincioșii la rugăciunile de Duminecă. Biserica se umple în scurt timp de oameni. Se începe liturgia. Unii ascultă cântările, alții se roagă. Și numai puțini au venit aici pentru aceea, ca se vadă, ori să-i vadă.

Între acești din urmă se numără două femei, ce stau lângă ușă, caută în toate părțile și clevețesc.

— Vezi colo în colțul cela pe Mărioara Corbului cât de evlavios se roagă, — zice una.

— De trei ani de când a dus pe Nița Negrului în cătănie, tot așa își face rugăciunile, — replică cealaltă.

— Spun, că l'a dus foarte departe, acolo unde-va în țara neamțului.

— E drept. El ține slujbă în orașul vestit a împăratului. Dar la toamnă i-se împlinesc cei trei ani și apoi vine acasă și se cunună cu Mărioara.

— Destul de ne bună a fost ea, că nu s'au măritat încă. Câți feciori avuți o au cerut de atunci. Apoi Nița e sărac.

— Dar e foarte de treabă și

Aci fătul întrerupsă discursul:

— O zis domnul părinte, să nu vă mai vadă vorbind în biserică!

II.

Ca comandant am fost trimis cu o „Wache”, care a stat din 27 feciori, spre paza prinsonerilor militari din arestul garnizoanei din Viena.

La o oară după amezii am ajuns cu ei acolo; i-am făcut încă odată atenți la însămnătatea mare a acestui serviciu și apoi cu trei conducători am trimis pe cei 9 osteni primi la locurile lor destinate.

După-ce și i-am cercetat și aflând, că tot însul stă în loc bun și își cunoaște datorințele, m'am întors iară-și în odaia „Wachei”. Feciorii aici rămași s'au fost apucat de povești. Eu am șezut la o fereastră și am citit.

La trei oare am trimis să schimbe posturile. Dintre acești schimbați se apropie unul cătră mine. N'a fost dela a mea companie. Din ochii lui lucea o blândețe, iar statura lui era zdravănă. S'a oprit înaintea mea, m'a salutat și a început a vorbi:

— Mă rog la domnul „fraivilic” să-mi scrie o carte!

— Cum te cheamă? — l'am întrebat.

— Nița Negru.

— Cui voești a scrie?

— La părinți.

— Și ce voești a le scrie?

— Numai atâta, mă rog, că sum sănătos, și că peste o lună mi-se împlinesc cei trei ani a cătăniei și atunci mă duc acasă

— Alta nimic? — am întrebat mai departe.

Câte-va momente a stat pe cugete, apoi roșind puțin mi-a zis:

— Și să spună maica la Mărioara Corbului, că nu am uitat-o.

În câte-va momente a fost epistola scrisă. Mi-a mulțămît și a pus-o în buzunar.

La 7 oare a mers Nița iară-și la pază, fiind-că tot însul stă din 6 oare donă. La o oară după mezul nopții iară-și s'a dus.

Știind că între una și trei oare după mezul nopții cuprinde somnul mai tare pe om, — la jumătate pe donă am luat un fecior și am cercetat posturile. Toți vighiau. Nița sta de pază pe un coridor în etagiul al treilea, pe care îl lumina trei lampe mari electrice.

Când am ajuns la el, tocmai se uită la epistola scrisă de mine, și numai atunci a ascuns-o, când m'a observat apropiindu-me.

— La ce te cugeți, Nița? — l'am întrebat.

— La cei de sub codrul Meseșului, mă rog la domnul „fraivilic”.

Apoi iară-și s'a făcut liniște. Eu m'am întors în chilie. Cât-va timp am vorbit cu soldații, apoi am mai citit.

Era aproape donă oare. Chiar voiam iară-și să cercetez posturile, când se deschide ușa, intră avisopostul și îmi spune, că vine ceva ofițir.

Într'un moment toți soldații au luat arma. În clipa următoare se arată în ușă generalul, care era în serviciu în ziua aceea.

I-am dat raportul, și după-ce a aflat, că toate sunt în ordine, mi-a zis că voește a vizita posturile. Eu am luat un fecior înarmat și am urmat generalului.

Conferință despre Cipar în Budapesta.

— După vacanța de vară, societatea de filologie din Budapesta a ținut (11 Oct.) prima ședință sub președinția dlui dr. Heinrich Gusztáv. Între conferențieri a fost și dl dr. Siegescu, prof. gimn., care și-a ținut conferința cu titlul: „Întru memoria lui Timoteiu Cipar.” Conferențiarul a arătat că Cipar este întemeietorul studiului istoric al limbei și meritul său este, că a atras atențiunea învățaților asupra tezaurului, ce a zăcut nelucrat în scrierile veacurilor trecute. Dl Siegescu în termeni măgulitori a vorbit despre Cipar ca întemeietorul jurnalisticii noastre, ca reformatorul scrierii cu litere străbone. Fotografia atunci a devenit interesantă înaintea publicului străin, când a arătat, că numele și știința lui Cipar a strălucit de parte, în țări străine într'atâta, încât învățatul Mommsen l-a cercetat în anul 1857 pe Cipar.

Nu ne putem suferi bucuria, văzând curentul non și sănătos, ce de vre-o câți-va ani l-a introdus dr. Siegescu în societățile științifice magiare. Anul trecut, pecum și în ceilalți ani întotdeauna am înregistrat cu bucurie. — când ne-am convins că dl Siegescu nu ține conferințele sale să se face neamul de rușine, ci obiectul conferințelor sale este întotdeauna solid și modul de tratare pentru noi îmbucurător. Arată străinilor mărgăritarele noastre ca dânsii cunoșcându-le, să ne prețuiască.

CORESPONDINȚE.**Din munții apuseni.**

— Pentru sufragiul universal. —

Adunarea poporală din Bucium, pusă pe 1 Oct. și oprită de organele administra-

Fără șgomot am cercetat pe unul după celalalt. Generalul a început să examineze datorițele, ce le au. La întrebările scurte și militărești, generalul a auzit dela tot feciorul răspuns scurt și lămurit. De pe fața stricată a lui s'a putut ceti îndestulare.

Urcându-ne pe trepte în sus spre al treilea etaj, mă întrebă generalul că mai pe urmă, când am vizitat posturile? I-am răspuns, că cu 20 min. înainte de această vizită a lui.

Eu aveam trei trepte de urcat, când generalul a ajuns pe cea din vârf, pe care s'a oprit un moment și și a aruncat privirea, spre partea, unde era postul nr. 9. . . .

Ca un nor negru ce se arată repentin vara pe seninul cer, așa s'a umplut fruntea lată a generalului de brazde în unecate, de pe care nu am cetit nici o veste bună.

Ajungând și eu de-asupra am căutat cătră post.

Ce am văzut?!

Niță, care era pus de pază, și-a fost răzimat pușca de părete. El ingenunchia la o fereastră. Parcă se ruga. Măinile lui erau sprijinite de rama ferestrei și capul i-se odihnea pe ele.

A adormit.

Nenorocitul Niță îndată a fost schimbat prin un post nou și închis într'o celulă a arestului, care numai bunul Dumnezeu știe când se va deschide? Când va vedea el

tive, după încuviințarea ei din partea ministrului de interne în urm. recursului, dat pe cale telegrafică, s'a ținut la 3 Oct. a. m. în Bucium-șasa.

A fost de față popor în număr de peste o mie din Bucium, Mușca, Lupșa și Mogoș și numărăoasă inteligență românească din Abrud. De nu era timp așa de urit, erau cu mult mai mulți.

Adunarea s'a deschis cătră oarele 11 sub președinția preotului A. Danciu din B. sat, având la dreapta pe deputatul Dr. Șt. C. Pop. venit anume la Bucium și invitat la adunare prin o deputațiune de 17 fruntași, iar la stânga pe inițiatorul adunării, preotul din Bucium-șasa.

Acesta, primind cuvântul îndată după deschiderea adunării, explică poporului, ce este statul constituțional și cât de pe nedrept se poate da acest nume statului nostru, care totuși se zice constituțional. Apoi trece în legătură la punerea la cale și pregătirea acestei adunări, cu toate peripețiile ei.

Se dă apoi cuvântul dep. Dr. Șt. Pop. dânsul în vreme mai bine de o oră întreține publicul în chipul cel mai cuminte și plăcut. Începe cu Iosif II, care venisă și prin Ardeal în 2 rânduri dus de dorul de a cunoaște în persoană stările poporului de rind, ca să vindece apoi rețele, de cari suferiau sub jugul oligarhic. Trece la „Supplex Libellus Valachorum” și așa mai departe: la 1848 și acum, scoțind la iveală, cum între Coroană și popor s'a pus totdeauna cruciș clasa privilegiaților după vremuri. Accentuează fidelitatea tradițională cătră tron a poporului român, *îndeamnă poporul a se supune de bunăvoie asințării și ași plăti dările cătră stat*, cari va fi greu de tot a le plăti multe deodată. Și în fine

oare sâni sau de sub codru? Când va strâge în brațele sale pe inbiții săi? și Mărioara? . . . numai Dumnezeu știe câta vreme vor fi puși la probă rugăciunile-i ferbinte!

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu**. Studiu critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. —12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16
10. **Cele două conștiințe**, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan —40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii, îi primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

propune a se lua o hotărîre în contra votului universal.

Preotul Arifon M. Popa, predă apoi preotului Băeșan textul motiunii, care cetindu-să se hotărăște a o înainta dietei în formă de petiție, iscălită de cei prezenți și alții.

Motiunea primită cu unanimitate sună:

„Poporul român din Bucium și comunele învecinate, adunat în număr de peste o mie în comuna Bucium:

1. Conziderând, că stărilor politice încurcate din țara noastră numai prin un parlament, care să fie reprezentanța adevărată a întregii populațiuni, li-s'ar putea pune capăt;

2. Conziderând, că această reprezentanță s'ar putea dobândi numai prin o lege, care să facă posibil concursul tuturor cetățenilor în legislațiunea țării, cere:

a) o lege, prin care să se dea vot de alegere universal, adică fiecărui cetățean, ajuns la vrâsta de 20 de ani, fără nici o altă restrângere;

b) cere, ca acest vot electoral pentru parlament și municipii să fie secret;

c) Votarea la alegeri să se facă în comune, iar nu întreg cercul la un loc, în așa numitele centre, cari nu sunt centre, ci marginile cercurilor, cum e Ighiul pentru cercul Ighiului.

d) Adunarea dă vot de neîncredere deputatului cercului Ighiul, care nici nu-și cunoaște cercul, de cum să-și mai bată capul și cu năcazurile oamenilor din cerc.”

Se subscrie apoi petiția la o masă lungă și se departă fiecare mulțumit de cele auzite.

Abia s'a împrăștiat adunarea norocoasă și ceriurile au început din nou să roureze ploaia binefăcătoare, care după *aurul ideilor* — e menită a scoate și aurul din pietrile, ce așteaptă cu atâta zor căderile săgeților de șteampuri, *culesul* Buciumanilor de sub „Detunata”.

Verax.

Adunare poporală la Alba-Iulia.

— Scrisoare particulară a „Unirii”. —

Sâmbăta trecută în 14 Octobrie s'a ținut în Alba-Iulia adunarea poporală convocată în cestiunea votului universal.

Decursul și reușita adunării, pecum și efectul ei asupra mulțimei poporului adunat, au întrecut toată așteptarea.

Inteligența din Alba-Iulia și jur aproape întregă și popor în număr de cel puțin 1000 suflete umplușă cu adevărat salele mari și curtea hotelului „Europa”, unde s'a ținut adunarea.

Însuflețirea poporului sub durată și la sfârșitul vorbirilor, dragostea ce se manifesta pentru „domni”, cari au venit în mijlocul lor, ca să stea la sfat cu ei, să le dea poze sănătoase și românești abia s'ar putea descrie!

President al adunării a fost aclamat protopopul Teculescu, notari: inginerul Aurel Stoica și adv. Dr. Camil Velican. Au vorbit, despre votul universal și în legătură despre situația politică a țării și cu

deosebi a noastră: protopopul Teculescu, deputații noștri Dr. Ștefan C. Pop și Dr. Aurel Viad, alergați din mari depărtări, ca să fie de față la adunare, și în urmă avocatul Rubin Pațița, carele a prezentat adunării și proiectul de rezoluție primit cu aplauze, prin care se cere: votul universal secret pentru ori-ce bărbat matoren, fără de nici o altă restricție.

După adunare, inteligența s'a întrunit la un prânz comun, sub durata căruia, în cere mai restrâns s'a continuat discuția asupra situației politice dela noi. Între altele apoi, s'a aprobat foarte mult idea adunărilor populare, ca unul dintre mijloacele cele mai potrivite pentru a forma educația politică a poporului nostru.

Ne-am despărțit mulți, cu speranța revederii la adunarea poporală din Vințul-de-jos.

m.

Nr. 1269—1905.

CONCURS.

Devenind vacant stipendiul de K. 120 din fundațiunea „Marinovicu”, Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptățiți a concura tineri români din Transilvania, ce frecventează vre-o școală medie, preferiți fiind — în sensul dispozițiilor testamentare — descendenții fiilor fondatorului.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la 10 Noembrie a. e. prevăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez;
- Testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- Atestat de paupertate;
- Eventuale documente, prin care să se constate descendența dela familia fericulturii fondator.

Cererile intrate după 10 Noembrie n. a. e. nu se vor considera.

Sibiu, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octomvrie 1905.

Nr. 1270—1905.

CONCURS.

Devenind vacant stipendiul de K. 80 din fundațiunea „Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa”, Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care pot concura fete române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari cercetează vre-o școală de fete de caracter național, respective confesional românesc, în primul loc școala de fete a Asociațiunii, fiind însă preferentele descendențele familiilor Moga și Bologa.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la 10 Noembrie a. e. prevăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez;
- Testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- Atestat de paupertate;
- Eventuale documente, prin care să se constate descendența din familia Moga și Bologa.

Cererile intrate după 10 Noembrie n. nu se consideră.

Sibiu, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octomvrie 1905.

I. St. Șulufu
president.Ioan Lăpădatu
secretar II.

Nr. 27—1905.

CONVOACARE.

Reuniunea femeilor din Blaj, își va ține adunarea generală, Duminică în 29 Octomvrie n. 1905, la oarele 3 d. a. în localul Casinei.

Invităm la această adunare pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

- Deschiderea adunării.
- Raportul Comitetului.
- Dare de samă despre fundațiunile „Ana Vlassa n. Porciu”, „Leontina F. Ne-gruțiu” și „Marja Hossu n. Szebeni”.
- Proiectul de buget al anului 1906.
- Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru a cenzura darea de samă a fundațiilor de sub punctul 3, și proiectul de buget; c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor dela membri vechi.
- Rapoartele și propunerile comisiunilor.
- Eventuale propuneri.
- Alegerea Comitetului pe un nou period de 3 ani.
- Verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, din ședința Comitetului, ținută în 15 Octomvrie 1905.

Elena Nestor
prezidentă.Dr. A. Chețianu
secretar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Mon. Dnă Eugenia Pop, născ. Ianza, soția Mon. Dn. Constantin Pop, paroh și protopop al nostru, carea în anul 1900 a donat bisericii noastre din Baia-de-Criș 2 icoane frumoase „Ecce homo” și Hristos înaintea lui Pilat” în preț de 128 cor. și 3 candelă în preț de 80 cor. acum de curând în 30 Septemvrie 1905, din nou ni-a mai împodobit biserică noastră cu o icoană frumoasă „Madona” așezată de-asupra ușii împărătești, în preț de 76 cor. Pentru jertfa adusă și fapta nobilă și marimimoasă, în numele curatoratului bis. gr.-cat. din Baia-de-Criș, i-se aduce prin aceasta cea mai ferbinte mulțămită. Preabunul Dumnezeu să-i răsplătească! Baia-de-Criș, la 3 Oct. 1905. — *Petru Rudeanu*, curator prim.

— David Morariu, membru în curatoratul bisericesc din Ohaba și soția sa Ana, au donat fondului bisericesc din Ohaba suma de 200 cor. Dumnezeu le răsplătească! Ohaba, în 4 Oct. 1905. — *Ioan Crișan*, paroh.

Rezolvarea crizei. Majestatea Sa a adresat un autograf br. Fejérváry, prin care îl numește din nou ministru president și-i notifică, că i-a acceptat programul. — îl invită să-și compună cabinetul și să rezolve criza pe cale constituțională. În lista noului guvern întâlnim pe br. Feilitach la agricultură. Br. Fejérváry ține porfoliile ministrului de finanțe și a latere.

Contra ordinațiilor ministrului Lukács. Am amintit și noi, că comitatul Sibiu a protestat contra ordinațiilor pentru magiarizarea învățământului poporal. Ministrul de culte a nimicit hotărârea aceasta și a cerut executarea ei. Acum aflăm, că Consistorul săsesc din Sibiu a înaintat un memorandum bine redactat Majestății Sale, în care protestează contra acestor ordinațiuni ilegale și neconstituționale.

Știri literare. Institutul „Lucașfărul” a publicat un nou și prețios volum: „Poesii” de Octavian Goga, tinerul și talentatul poet,

care cântă în dulci versuri și în o limbă de toată frumuseța. Volumul de 126 pag. costă 2 cor. Îi recomandăm călduros.

Statua lui Vasile Alexandri ridicată prin subscripție la Iași, va fi inaugurată la 27 Oct. n. în mijlocul unor vrednice serbări, la cari va lua parte toată lumea oficială și literară a României.

Prof. Nic. Iorga. Neobositul și talentatul istoric, face călătorii de studii prin Ardeal și părțile învecinate. A fost pe la Sibiu, Sebeș, Orăștie, Hațeg, Petroșeni, Deva, Hunedoara, Brad, Abrud, Albajulia și Duminică sara a sosit la Blaj. Dsa cercetează cu deamănăntul după vechi monumente istorice ori literare, și trece aproape prin fiecare comună mai de samă. În Blaj a cercetat pe Essei, Sa Mitropolitul Victor, pe părintele canonic-preposit Moldovanu, apoi institutele de învățământ, bisericile și felurile bibliotecii. Dela Blaj a făcut excursiune la Cetatea-de-baltă, însoțit de părintele canonic Bunea, a cărui oaspe este. A mers la Mediaș, Ibașfalău și Sighișoara, apoi la Teuș și Aiud, de unde va pleca mai departe peste Turda la Cluj, Bistrița, Maramurăș, și va cerceta pe rând toate ținuturile locuite de români, adunând material pentru o nouă scriere asupra Ardealului, ce va apărea încă în iarnă în editura tipografiei „Minerva”. Dsa face această călătorie obositoare fiind însoțit de amabila-i Doamnă.

Adunare poporală. Primum următorul convocator: Subscripții prin acesta convocăm pe alegătorii din cercul electoral al Vințului-de-jos la adunarea poporală, care se va ține în Vințul-de-jos, la 27 Octomvrie n. 1905, la 10 oare a. m. în sala hotelului „La Porumb”. Obiectele adunării vor fi: 1. Desbaterea și luarea unei rezoluțiuni asupra votului universal. 2. Discușiune asupra situațiunii generale politice. Vinț, la 14 Octomvrie 1905. — *Tit Liviu Albini, Nicolau Maniu, Daniil Chirilă, Nicolae Goța, Iacob Stinea, Iuon Kereban, Ioan Berghian, Ioan Magde, Maximilian Giurca, Antoniu Filipescu, Nicolau Galea, Emanoil Comanescu, Nechițor Frățilă, Alesandru Anca, Istrate Giurcan, Avram Stoian, Aurel Marcu, Ioan Butta, Valeriu Mărginean, Mateiu Pop, Ioan Pop, Ilie Mateș, Ludovic Andreiu, Voina Gusan, Ioan Gligorescu.*

Convocare. Despărțământul „Aiud” al „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș”, conform §. 21. din Statute, își va ține adunarea de toamnă în 4 Novemvrie n. 1905, în sala școlii gr.-cat. din Ciunbrod (Csombord).

— Adunarea învățătorilor gr.-cat. din despărțământul „Ludoș” aparținător Reuniunii arhidiecezane, își va ține adunarea ordinară de toamnă, în comuna Dateș, la 30 Octomvrie n. 1905.

— În sensul §-lui 25. al statutelor „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din ținutul Hațegului” se convoacă adunarea generală a Reuniunii pe zina de 29 Octomvrie st. n. 1905 în Ciula-mare.

Constituție. Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj, ținându-și prima ședință în 5 Oct. a. e., s'a constituit în modul următor: Președinte: Simeon Gocan, teol. a. IV., vice-președinte: Septimiu S. Popa, t. a. III., secretar: Silviu Poșar, t. a. IV., cassar: Emil P. Masca, t. a. III., controlor: Aurel Peculea, t. a. II., arhivar: Gavril Hintea, t. a. III., bibliotecar: Valer Opreș, t. a. II., vice-bibliotecar: Iuliu Căpălnean, t. a. I., notar: Petru A. Domșa, t. a. I. — Membrii în comisia literară: George Grecu și Ioan Mărginean, t. a. IV., Adrian Oțoiu și Alesandru Ghelner, t. a. III., Vasile Cerghizan și Augustin Folea, t. a. II., Cornel Pop și George Faina, t. a. I.

Aviz. Subserisul aduc la cunoștință, cum-că cu 1. Oct. n. 1905, mi-am schimbat domiciliul și cancelaria de comasare din Sibiu la Alba-Iulia (Gyulafehérvár). — *Aurel Stoica*, inginer de comasare.

Expoziție de poame. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului, aranjază a IV-a expoziție de poame, struguri și derivatele lor, ce se va ține din 27 pînă în 29 Octombrie n. 1905 în orașul Miercurea, având a se împărți de astă-dată premii de stat în sumă de 200 cor., datorite Reuniunii de Înalte ministere, cum și diplome de recunoștință. Expoziția va cuprinde poame și struguri de tot felul în stare naturală, de asemenea derivatele lor, anume poame uscate și ferte, licitar, compot, dulceață, must, vin, rachiu, oțăt, oleiu, etc., cum și unelte, întocmiri și modele din ramurile atinse. Drept întregire la expoziție se admit și produse din ceilalți rami de economie. Expoziția se va deschide în 27 Octombrie la 11 oare a. m. și va dăinui pînă în 29 Oct. n. la 4 oare d. a. Expoziția se ține în edificiul școlii române gr.-or. Ca exponenți pot lua parte afară de membrii Reuniunii, licitatorii din întreg comitatul Sibiului. La împărțirea premiilor vor avea întâietate membrii Reuniunii. Cerând trebuința, exponenții au să dovedească, că au produs înșiși obiectele expuse.

Dela reuniunea „Mariana“. Estragem din o scrisoare mai lungă următoarele șire: În 4 Oct. a. c. s'a ținut în Năsăud adunarea generală a reuniunii învățătorilor „Mariana“ sub presiunea vicarului Ciriil Deac. Ședința adunării de astă dată a fost foarte animată. O agitație deosebită să putea ceti pe fețele tuturor. Causa a fost împrejurarea, că pe când inspectorul scol. reg. de mai înainte Dr. Caernățoni, adese-ori se exprima publice cum-că: „școale asemenea școalelor din vicariatul Rodnei, pot să existe pe teritoriul Ungariei, dar mai bune nu.“ — pe atnei sub-inspectorul scol. reg. actual dl. Polianszky, a notificat presiunii și acesta învățătorimeii, că 29 învățatori din vicariat sunt amenințați cu cercetare disciplinară. Din partea multora s'a accentuat această surprisă. Să fie aceasta semnele timpului, sau ce?

Reuniunea meseriașilor din Blaj. În una din ședințele literare ale reuniunii sodalilor români din Sibiu, dl. președinte Victor Tordășan, cunoscut în cereri largi pentru viul interes ce arată clasei meseriașilor, — a vorbit în termeni elogioși despre tinera noastră reuniune de meseriași din Blaj: „care deși activată numai de 3 ani, se poate număra între cele mai active și mai bogate în roade, mulțumită zelului președintelui ei, dlui prof. Gavril Precup, care aduce mari jertfe pe altarul cauzelor meseriașilor noștri. Reuniunea din Blaj are de scop: promovarea intereselor intelectuale, morale și materiale a meseriașilor de acolo, spre ajungerea căruia la dispoziția societății stă o sală de lectură, o sală de biliard și alte jocuri distractive potrivite membrilor. Ea aranjează serate literare, producțiuni teatrale, prelegeri instructive etc. Între altele Reuniunea îmbracă la sărbători unctionii săraci, premiază lucrările de probă ale ucenicilor, cari se eliberează. Ea numără 70 membri, dintre cari pantofari 13, cismari 1, măsari 8, croitori 6, lăcătuși 2, fauri 2, cojocari 4, librari 1, upografi 4, compactori 1, comercianți 4, rotari 2, măcelari 2, friseri 3, franzelari 1, mecanic 1. Lipsă mai mare se simte în Blaj de meseriași din breasla: tinichigii, franzelari, măcelari, curelari, tăbăcari și colorători de case. Mai bine îmbrășișate sunt: pantofăritul, măsăritul și cojocăritul. Causa meseriașilor noștri în general vorbiud înaintează binisor, și dacă în unele branșe stagnează, aceasta este a se atribui împrejurării, că unii din măestri au puțină școală și nu pot ține concurența cu străinii, iar altora le lipsește stăruința și punctualitatea. Mult s'ar putea ajuta cauzei, dacă s'ar putea trimite tinerii sodali în străinătate, de unde reînțorși cu cunoștințe bogate, pe acestea le-ar espune meseriașilor din centrele noastre industriale. Reuniunea din Blaj actualmintre este preocupată de idea

de a crea un magazin de material brut, de unde să se ajutoreze măestrii, o hală de vânzare, de a aranja expoziții etc.“

Pentru prășitorii de vite. (Imprumuturi ieftine) Cu scop de a înlesni procurarea (cumpărarea) de vite de prășilă, subscrierul comitet imbie (acordă) imprumuturi ieftine de bani micilor proprietari de pe teritoriul comitatului nostru. Vițele, ce se procură, au să se țină numai pentru prășilă. Drept imprumut se dă deocamdată câte unui econom de vite numai suma recerută pentru cumpărarea unui cap de vită. Vita să se cumpere fie din târg, fie afară de târg, dela prășitori recunoscuți, cari garantează soiul. Numele vânzătorului trebuie adus la cunoștința comitetului. Datorașul are să solvească 5% interese anticipative după suma imprumutată, iar imprumutul are să-l răsplătească în curs de 2 ani în 4 rate semestrale. Despre imprumut datorașul estradă obligație cu 2 giranți siguri. Imprumutul se numără datorașului după ce a încheiat târgul cu vânzătorul. La darea imprumuturilor membrii Reuniunii noastre au întâietate. Sibiu, 1 Oct. 1905. — Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“. *Pant. Lucușă*, president. *Victor Tordășanu*, secretariu.

Războiul dintre Ruși și Japonezi s'a terminat în sfârșit și pacea încheiată la Portsmouth a fost ratificată de domnitorii celor două țări dușmănite, între cari reîncep acum bunele raporturi. Japonia câștigă peninsula Liastong cu porturile Port-Artur și Dalny, apoi partea sudică a insulei Sahalin, cum și dreptul de pescuit în apele rusești.

† **Tit Chitul.** Chiar încheiam numărul trecut, când primiram tristă știre despre moartea acestui talentat tiner. Și ne vieua greu, că despre moartea lui nu putem da în grabă, decât câte-va șire. Parintele Botean dela Nușfalău, a binevoit a ne comunica următoarele date, pe care le publicăm cu plăcere, observând aci, că în foaia noastră a publicat repausatul prima lucrare literară. Să urmeze dar scrisoarea părintelui Botean: „Venerabilă Redacțiune! Azi la 12 oare din zi am petrecut la celea vecinică pe unicul scriitor original românesc din părțile nordice transilvănene, pe talentatul și genialul tiner *Tit Chitul* din Chetiu, fost colaborator estern la: „Unirea“, „Gazeta Transilvaniei“, „Familia“ din Oradea-mare și la alte foi și reviste științifice din coace de munți. Produsul l-a săvârșit scriitorul acestor orduri, Augustin Chereștes, preot în Bendiș și Aurel Murășan în Suctard în fata întregii inteligențe și a unui imense multimi de popor din loc și satele vecine. Din Bistrița venise să-și facă reverința ultimă față de scumpul nostru defunct, corbul alb dintre advocați, carele unicul din astă castă cu o ardoare învăpăiată să interesăză de soartea bisericeii și a preoțimeii *Dr. Gavrilă Tripou*. Cu cunoscuta-i oratorie, *Dr. Tripou*, după cuvântul funebru, rostit de preotul Ioan Botean, ne-a mângăiat sufletele cu un magistral discurs panegiric. De 19 ani de zile *Tit Chitul* pe picioarele sale n'a putut umbla, cu mâinile sale lingura la gură n'a putut-o duce — alții l-au hrănit și purtat, și cu toate aceste din mii de oameni cu mâni și picioare sănătoase, puțini află, cari să fi lucrat atât de mult și așa de original românește — înțeleg pe terenul activității sufletului omeneesc, — cum a lucrat el. Dacă nu și-a putut duce mâna la gură, a dus-o la călămar, a prins condeiul cum a putut, și a scris mai multe lucrări, romane, romane, romane, povești etc. scoase din trecutul nostru. Amintim aci: *O fată de Tarabostos*, apărută la Gheria în două volume, *Steaua Orientului*, apărută în „Familia“ și multe alte lucrări mai scurte, tot cu sujet din istoria națională românească, care împrejurare îi dă timbrul originalității și are să-i scrie numele în istoria literaturii naționale. Mai are scrise: *Gramatica țigă-*

nească-românească și alte scrieri încă inedite. A ascultat doi ani la Universitatea din Cluj ca medicinist, dar a fost autodidact, vecinic a fost cu cartea înainte, vecinic a fost vesel, ca un viu protest contra sortii sale tirane, pe care a învins-o prin credința în Dumnezeu. Familia a perdut orin dănsul un fiu talentat, iar poporul român, un dulce novestitor. *Have Titus!* — Preotul *Ioan Botean*. — Regretăm din inimă moartea tinerului scriitor, care cu timpul ar fi oenat un loc de cinste între prosatorii noștri. Trimitem condolețele noastre îndureratei familii.

Odihnească în pace!

Proprietarilor de vie. Ca o vie să producă bine și osteneala ce o ai cu ea să-ți fie renumărată, atărnă mult dela calitatea viței de vie, pecum și în cazul că pui viță nouă, să fi cu băgare de samă, de unde o ai și sub ce grijă a fost. Vița de vie pentru plantaie, e cum a fost și în vara trecută seceta mereu, trebuie să fi fost grijită și udată în continu. Una dintre cele mai bune școale de viță de vie și recunoscute de toți de o calitate escelentă este *prima colonie de altoi de vie de pe Târnava* a lui *Fr. Caspari din Mediaș*. Grijă ce să poartă pentru școala aceasta, să poate țedeă din singura ca în oara trecută vițele de vie erau udade zilnic cu apă în cuant de 5 milioane de litre. Aceasta școală de viță de vie e o adevărată frumseță. — Atragem atențiunea celor ce să ocupă cu vieritul, asupra acestei școale de altoi și să-și procure vița trebuincioasă cu toată încrederea.

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.

AVIZ!

Pâne bună, jimle și chifli
gustoși cine vrea se mănăce să se adreseze către **noua franzelărie**, care s'a deschis cu ziua de azi în Piața Nr. 12. Făină bună, pregătire și lucru curat. — Să primesc comande pentru ori-ce fel de **torte, colaci și aluate**.

Cu stimă:

(26) 1—5

Ioan Simtion,
franzelar.

AVIZ

cultivătorilor de vie.

Se află de vânzare viță de vie foarte frumoasă altoită în viță cu rădăcină amaricană, după cel mai excelent metod (altoire lemnoasă). După trebuință ori ce soi de viță. — Comandele să se trimită la adresa: **GEORGE ȘERBAN**, paroh gr.-cat. Smig (Somyom) u. p. Medgyes.

(27) 1—6

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotismul.

(Continuare).

Cei dintâi doriau fapte de vedere clară și extaz magnetic. Ajutor și-au și căpătat în mesele rotitoare și în tăblițele, ce scriau de sine, sosite de curînd din America (1850). De aci în colo magnetismul taumaturgic se înfrățește cu spiritismul și distrage lumea cu fenomenele sale până în zilele noastre.

Ceilalți magnetiști, înțeleg pe cei fiziologi, se mărgineau la forțele naturale. În Franța, ce e drept, nu se mai deprindea magnetismul după anul 1840. Dar dacă nu se practica în Franța, se practica în țara vecină, în Anglia.

Aci era pe la 1843 medicul din Manchester James Braid. El nu magnetiza ca antecesorii săi, prin tacte, ori instrumente, ci dispunea pacientului să se uite la un obiect strălucitor. În urma acestei priviri omul adormia. Metodul lui l'a adoptat mai târziu și Hansen, hipnotizatorul Germaniei.

Experiențele sale, Braid și le depuse într-o carte intitulată: *Neuripnologie*. Statul acela particular în care intra pacientul prin privirea obiectului strălucitor, el nu-l chiamă magnetism, ci *hipnoză*, și de aici *hiptonism*, care atâta însumă cât *somn* ori mai bine zis: *adormire*. Numirea aceasta dată de Braid e în us până în zilele noastre.

Efectele, la cari a ajuns, ni-le spune el însuși.

Primul efect al hipnotizării era, și de regulă este și astăzi: *letargia*. Am zis: *de regulă*. Pentru că sunt cazuri, în cari primul efect al magnetizării e: *catalepsa* ori *somnambulismul*, după cum au fost și lucrările hipnogenice.

Letargia aceasta constă într'un somn greu, și e de două feluri: *lucidă* și *ordinară*.

În *letargia lucidă* omul zace nemișcat, cu membrele inerte, fără să fie înțepenite. Pielea îi e rece și acoperită de puțină sudoare. Respirațiunea și pulsul îi sunt debile și de abia perceptibile. Ochiul fix și pupila în câțva dilatată, dar necapace de a fi influențată de lumină. Activitatea internă psihică e deplină; simțurile și au încă mai întreagă activitatea dar omul nu poate manifesta nimica în afară, nici cu cuvântul nici prin semne. Ceva pildă de letargie de aceasta am avea în somnul, când cineva visează lucruri înfricoșate. Vrea să strige, să fugă, să cheme ajutor, dar nu poate nimica.

În *letargia ordinară* pipăitul e cu totul nimic; hipnotizatul poate fi împuns, tăiat, ars, el nu simte nimica. Pupilele, cari totdeauna sunt dilatate în letargia aceasta, nu sunt impresionate de razele luminei. Activitatea psihică internă e stinsă cu totul, așa că hipnotizatorul nu poate intra în legătură cu hipnotizatul.¹⁾

Din letargia ordinară hipnotizatul putea și poate trece în *catalepsă* ori în *somnambulism*, după cum erau ori sunt lucrările hipnogenice îndeplinite de hipnotizator (ridicarea palpebrelor neînchise de tot în letargie și slobozirea de lumină interzivă în sală: pentru *catalepsă*; ori frecarea vârfului capului: pentru *somnambulism*).

Catalepsa are trei grade: *catalepsă simplă*, *catalepsă fermecată* și *catalepsă extatică*.

În *catalepsa simplă*, hipnotizatul e mobil, cu fizionomia-i nealterabilă și cu ochii deschiși și fixați. Încheieturile sunt libere, așa că se poate da membrilor ori ce poziție. O mână întinsă orizontal, rămâne în poziția aceea mai multe secunde. — Facultățile mentale nu sunt cu totul inerte, se produc încă unele imagini în fantazie, dar acestea rămân isolate de ideile personale ale individului, așa că dacă imaginile fantaziei se manifestează în afară, ele nu țin cont de conștiința anterioară a hipnotizatului, că oare iertate sunt ori nu. Pipăitul e în neactivitate completă, așa că hipnotizatul cu simțul acesta nu percepe nimica; dar celelalte simțuri își mai păstrează încă în o anumită măsură activitatea, așa că cu mijlocirea lor și a activității mentale nu de tot stinse, omul poate intra în legătură cu hipnotizatul. Calea ordinară prin carea poate intra cineva în legătură cu hipnotizatul cataleptic e: *simțul muscular*. Așa de ex. dacă se închide mâna hipnotizatului

în forma de amenințare, întreagă fața lui ia atitudinea aceasta; iar dacă se vor pune muschii obrazului în poziția, în carea sunt pe timpul bucuriei, întristării etc., întreg trupul ia poziția aceasta.

În *catalepsa fermecată* activitatea ochiului întrece toate celelalte activități senzitive. Aceasta se întâmplă când prin o rază de lumină intensivă, ori prin o ochire impunătoare, i-a succes cuiva să atragă asupra sa, ori asupra altei persoane, puțină atenție a hipnotizatului. În cazul acesta hipnotizatul reproduce toate mișcările persoanei, ce i-a atras atențiunea. Dacă acesta umblă, umblă și hipnotizatul; ridică mâna ori piciorul, le ridică și hipnotizatul; se face că bea, se face și hipnotizatul; vorbește, mișcă și hipnotizatul buzele, ori repetă cuvintele, ce se rostesc. Ideile ce-l stăpânesc atunci, sunt ideile hipnotizatorului ori ale persoanei, carea a atras asupra sa atențiunea lui.

În *catalepsa extatică* nu se impresionează nici un simț. Încheieturile rămân libere, pielea e rece și fără față.²⁾

Din *catalepsă*, hipnotizatul putea și poate trece în *somnambulism*.

Somnambulul e cu ochii închiși de tot ori numai de jumătate. Caracteristica somnambulilor e dezvoltarea uimitoare a forței musculare, și agerimea simțurilor, ori în locul ei: nimicirea totală a activității senzitive. Dacă somnambulul își închipue că trebuie să meargă undeva, dezvoltă o putere de necrezut în delăturarea pedecilor, ce îi stau în cale. Apoi prin mica crepătură a pleoapelor, chiar și pe lângă o lumină debilă, e în stare să vadă și lucrurile cele mai mărunte. Tot așa să întâmplă și cu organul auzului și cu pipăitul. Dar toate simțurile acestea nu percep ori ce impresiuni, ci numai pe acelea, cari stau în raport cu imaginile produse în fantazia lui; pentru toate celelalte impresiuni, somnambulul e ca mort.

Împreună cu simțurile, ușor poate fi dezvoltată în somnambulism și activitatea unor facultăți mentale, și cu deosebire a memoriei și a inteligenței. Așa că somnambulul își aduce aminte chiar și de cele mai neînsemnate lucruri din viața trecută, și e în stare să rezolve chestii grele, față de cari e cu totul neputincios în starea-i de trezie.

În decursul somnambulismului se putea și se poate produce succesive în pacient: *hemiletargie* și apoi *hemicatalepsă*, prin închiderea și apoi redeschiderea unui ochiu. În urma acesteia o jumătate a somnambulului stă nemișcată în poziția cataleptică impusă, iar cealaltă se pare a fi conștientă. Și pe când somnambulul se pare conștient de ce se petrece în o jumătate a trupului său (jumătatea somnambulă), e cu totul ignorant în ceea ce se petrece în cealaltă jumătate (partea cataleptică.) Fenomenul acesta curios se numește: *dualism cerebral*.³⁾

Hipnotismul așadar ar fi: O invențiune, în carea un om, de regulă un medic, poate să adoarmă pe un altul prin anumite apucături ori gesturi. Prin aceleași apucături poate să-i graveze apoi somnul până la letargie și *catalepsă*, când hipnotizatul nu mai simte nimica. Poate în fine să-l împingă până la somnambulism, în decursul căruia facultățile senzitive și cele intelective ale individului pot fi esaltate și deprimare în deprinderea actelor proprii, după cum va voi hipnotizatorul.

Hipnotizările lui Braid le mai deprindeau și alți medici englezi, de ex. *Dr. Elliotson*, carele a făcut și un spital magnetic.

Francezii, pe cum am zis, se rețineau dela magnetizări, cari acum se numiau: *hipnotizări*. Dar cu toate acestea vedem și printre ei pe unii imitând pe Braid. Așa au făcut de ex. prof. *Azam* în Bordeaux, și *Dr. Guérineau* în Poitiers, pe la 1857.

(Va urma)

¹⁾ Laponi op. cit. pag. 66—74.

²⁾ Laponi op. cit. pag. 74—81.

³⁾ Dr. Giuseppe Laponi, *Ipotismo e Spiritismo*, Studio medico-critico, Roma, Tipografia Poliglotta, 1897, pag. 59—62.

Căsătoria preacuratei fecioare MARIA cu s. IOSIF.

(Continuare.)

Dacă dovezile, cari să vor produce mai târziu pentru caracterul căsătoricesc al logodnei iudaice (erusin) vor fi fondate, atunci nice terminii „bărbat“, „femeia“ (*ἀνὴρ, γυνή* vir uxor) în versurile 19, 20, 24 nu sunt a se lua proleptice, totuși ele exprimă pentru acel întreprindere existența unei căsătorii adevărate între Maria și Iosif. ¹⁾

Din Math. XIII. 55. „Au nu este acesta feciorul lemnariului? Au nu se numește mama lui Maria?“ Din Luca III. 23: „Și Isus era, când făcu începutul, ca de treizeci de ani, fiind (precum să socotia) fiul lui Iosif“; din Ioan VI. 41, 42: „Deci cărtianu Iudeii asupra lui... și ziceu: Au nu este acesta Isus, fiul lui Iosif, al căruia tată și mamă știm? Deci cum zice el: Mam pogorît din Ceriu?“ Din acesta și din alte locuri asemenea acestora din sfintele evanghelii reiese, cumcă contemporanii iudaici și galileeni ai Domnului, țineau de foarte cunoscută oaiținea pământeană a Lui. De unde se poate dară explica aceasta opinie a compatrioților lui Isus de aproape și de departe, dacă nu de acolo, că Iosif și cu Maria au făcut toate acele, câte se recereau spre închierea unei căsătorii adevărate după us și lege? Fariseii, cari în tot locul aleșiau lucrarea și învățătura lui Isus, au nu ar fi atăcat ei pe Domnul și pe preasfânta Maică-sa, dacă în privința căsătoriei nu ar fi fost ceva în ordine! ²⁾

Dacă cumpănim mai departe locuri ca și la Luca II. 27, 33, 41, 43, 48 și adevărat atât terminii folosiți, precum „părinți, tată, mamă, pruncu, *γονεῖς, πατήρ, μήτηρ, τέκνον*“ precum și întreaga situațiunea înșămnată de evangelist, atunci și aceasta terminologie, precum și relațiunea indicată prin aceasta dintre părinți și prunc, recer o hază obiectivă și reală, pe carea o poți afla numai admitând între Iosif și Maria o căsătorie adevărată.

Pecăt de ușor putem înțelegi, dacă luăm cazul căsătoriei adevărate pentru Iosif și Maria se numesc părinții pruncului și Iosif tatăl pruncului, deși Iosif nu a fost tată trupesc al pruncului Isus, pe atât de greu să pot uni cuvintele evanghelice și deosebitele acte de drept privat, cari Iosif și Maria trebuiră să le împlinescă pentru că să poată locui împreună, cu o simplă căsătorie părută („Scheinehe“).

Firește, că celce esența căsătoriei o pune în copula carnală; celce crede, că con-

sensul matrimonial și legătura de căsătorie încheiată prin aceasta să opune virginității și cureteniei perfecte, acela din punctul său de vedere caută să neghe adevăratea căsătoriei mamei lui Dumnezeu și să afirme existența „unei relațiuni similă căsătoriei.“

Însă față cu această părere ar fi doară la locul său să observăm, că *copula carnalis, procreatio și educatio prolis* după dreptul divin presupune existența căsătoriei și nu se țin de esența căsătoriei: ci de întregita-tea ei.

După punctul de vedere biblico-iudaic, pe care la întărit însuși Isus (Math. XIX. 46) căsătoria a fost întemeiată deja în paradis când Dumnezeu a dat lui Adam pe Eva de consoartă a vieții, însă amestecul carnal să întâmplă numai după alungarea din paradis. ³⁾

Însă cumcă votul ce se scoate din Luca I. 34: *πὼς ἔσται τοῦτο ἐπὶ ἀνδρα οὐ γινώσκω*, sau dacă mai voești propusul firm al virginității, nu a detras din caracterul matrimonial al legăturii dintre Iosif și Maria, să vede cumpănirea următoare ce pe urma lui Ballerini o face Palmieri. ³⁾

Îndătorirea reciprocă a contraheților spre continuare nu repugnează contractului de căsătorie ca atare, ci numai unei anumite întrebuintări libere și nu face contractul de căsătorie irit. Dacă punem cazul, carele precum se pare corespunde mai bine păreri generale a bisericii și conceptului nostru despre Maria, a fecioarei celei mai curate, carea din primul moment al vieții sale începând a stat sub o deosebită conducere dumnezească: Că Maria înainte de logodire a avut intențiunea necondiționată (fiă ca votu fiă ca propus) de a păstra virginitatea sa nemanulată Domnului; apoi când din motive. ceri îi pestreceau puțința, a trebuit să se logodească cu Iosif, iar fi comunicat sfântului său mire intențiunea sa și ambi ar fi premis consensului de căsătorie îndătorirea reciprocă de a păstra nevătămată castitatea, fire-ar o atare condițiune în contra esenței căsătoriei?

Dacă nu ne înșală toate, trebuie să o negăm aceasta.

Nimerit scrie Palmieri în alăturarea sa către Ballerini: Cine permite contractului său de căsătorie o atare condițiune, nu abzice de dreptul său, ci mai vârtos promite, că va abzice de acela. Pentru că ori ce abzicere de drept presupune de înainte câștigată posesinnea (potestatea) dreptului. ³⁾

(Va urma.)

¹⁾ De altmintrea este lucru dogmatic nediscutabil, de orece este ezis în evanghelii, cumcă Maria a fost logodită cu Iosif. Rămân deci două posibilități: Sau că Iosif a lăsat pe Maria sau că s'a căsătorit cu dânsa. Una precum ne spune Matheiu și Luca nu a făcut-o, deci a trebuit ca mai curînd sau mai târziu să se fie căsătorit cu Maria.

²⁾ Estius în privința acelei păreri a poporului, carea susținea că Iosif ar fi tatăl firec al Domnului, face observațiunea: Cujus opinionis, tametsi falsae, non alia fuit causa, quam quia sciebat, matrimonium vere fuisse contractum inter Ioseph et Mariam: alioquin enim haud dubie Christo objecissent Iudaei, quod ex fornicatione genitus fuisset, si quo modo de conjugii veritate dubitatum fuisset. (In 4 sentent. d. 30 §. 6.)

³⁾ Conf. Benedict. XIV. Commentarius de D. N. Jesu Christo matrisque ejus festis. Bruxellis, Goemaerc 1866 Tom. II. p. 217: Matrimonium etiam sine copula constat: quod enim matrimonium fuit inter Adam et Evam ante peccatum (nam non nisi post peccatum concubuerunt) veri matrimonii naturam habuit.

²⁾ Palmieri, Tractatus de matrimonio christiano. Romae es typographia polyglotta S. C. de propaganda fide. 1880 p. 24 ss. Conf. și Christ. Vega, Theologia Mariana. Neopoli 1866 tom. II. p. 240 ss.

³⁾ Qui pactum hoc praemittit contractui matrimonii, potius quam cedere juri, dicendi sunt promittere cessionem juris; nam cessio juris supponit jam acquisitam potestatem, quae contractu ispo ma-

Bibliografie.

A apărut:

„Făt-frumos“. Revistă Literară. Anul II. Nr. 3. cu următorul cuprins: A. C. Cuza — Naționalitatea în Artă. — Fapte (urmare) N. Gane — Dante. Infernul. Fragment din cântul IX. Traducere. G. Vâlsan — Pastel. I. Boteni — Domnul profesor Mușceleanu (schită). A. Mândru — Mana (poezie). Cronica de E. „Dela țară“ de Ioan Agârbician. — „Luceafărul“. — „Răvașul“ — Descrierea serbărilor dela Sibiu de N. Iorga. Junimea Literară — Traducerile din „Universul“ — Societatea corală. „Armonia“ din Bârlad. Redacțiunea și administrațiunea: Strada Speranței Nr. 34 Bârlad. Numărul 30 bani.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 40. N. Iorga. — Noii Episcopi din România. G. Vâlsan — Gândul greu (poezie). I. Boteni — Când eram mai mic (amintiri). Ioan Borgia. — Vară (poezie). G. Bogdan-Duică — Vasile Cârlova. Eugen Ciuchi — Adieri (poezie). N. Iorga. — Cronică. Numărul 25 bani.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Năs-
cătoarea de Dumnezeu leg. 24 fil.

Tatăl nostru

Carte de rugăciuni,
împreună cu Răspunsurile dela; s.

Liturgie, cu Troparele și
Condacele învierii și ale
sărbătorilor de peste an,
și Troparele morților. Per-
tul 32 fileri.

Poșta Administrațiunii.

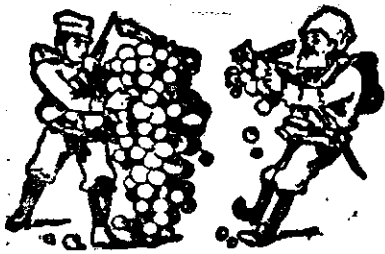
Am primit și cuiețăm abon. dela:

Oldh-Kékes 1905 sem. 2-lea. Tökés pe 1905.
Casina Caransebeș pe 1905 sem. 2-lea. Bogata pe
1905 pătrariul al treilea. Dr. Cs. Ibașfaldu pe 1905
pătrariul al 3-lea. Glod pe 1905 sem. 2-lea. Alma-
șul-mare pe 1905. P. P. Lugos pe 1905 sem. 2-lea.
A. A. Mariapócs pe 1905 sem. 2-lea. I. H. Gherla
pe 1905 sem. 2-lea. Balázsháza pe 1905 sem. 2-lea.
G. P. Zombor pe 1905 sem. 2-lea. Dr. P. F. Gherla
pe 1905 sem. 2-lea. I. I. Gherla pe 1905 sem. 2-lea.
Târlău pe 1904 și 1905. Reuniunea de lect. Tic-
vanul-mare pe 1905 sem. 2-lea. Baba pe 1904.
Kerlés pe 1905 sem. 2-lea. Cu părere de rău ronta
postelor nu depinde dela noi. Kapnikbánya pe 1905
sem. 2-lea. Baia-de-Criș pe 1905 sem. 2-lea. Casina
Lugos pe 1904 sem. 2-lea și 1905 sem. I. Casina,
Orăștie pe 1905 sem. 2-lea. Lechinioara pe 1905.
Fr. Kv. Brașov pe 1905 sem. 2-lea. Reuniune
de lectură, Năsăud pe 1905 sem. 2-lea. Tâșgor pe
1905 sem. 2-lea. Ighiu pe 1903 sem. 2-lea. Feneșul-să-
sesc pe 1901 și 1902. G. B. Orăștie pe 1905 sem.
2-lea. Kizbánya pe 1899. Distr. Șomcutei pe 1905
sem. I. Cătina pe 1905 sem. 2-lea. Felsőszapor pe
1904 și 1905. V. M. Orade pe 1905 sem. 2-lea.
Casina, Sebeș pe 1905 sem. 2-lea. Casina, Abrud
pe 1905 sem. 2-lea. Sîlha pe 1905 sem. 2-lea.
Alsóalfalu pe 1904 sem. I. Veresmart (p. Borhid)
pe 1905 sem. 2-lea. Vestem pe 1899. Binevoii a Vă
îngrijii și de ani următori. Borgótiha pe 1905 sem.
2-lea. Casina, Cluj, pe 1904 pătrariul al 4-lea și
1905 pătrariul prim. Binevoii a ne trimită și res-
tanța pe pătrarele 2, 3 și 4 ale anului acestuia.
A. Iulia-Maior pe 1905 sem. 2-lea. G. V. Eger pe
1905 sem. 2-lea. Győ-Alfalu pe 1905 sem. 2-lea.
Tăurea pe 1905 sem. 2-lea. Butyán pe 1905 sem.
2-lea. S. Georgiul-de-câmpie pe 1904 și 1905. Len-
chița-de-Mureș pe 1905 sem. 2-lea. Dr. E. Orăștie
pe 1905 sem. 2-lea. B. D. Lugos pe 1905 sem. 2-lea.
Poiana-Arieșului pe 1905 sem. 2-lea. Distr. Crasnei
și Vălcăului pe 1905 sem. 2-lea. Bobata pe 1903
sem. 2-lea. Districtul Ipp pe 1905 sem. 2-lea. Cséh-
telek pe 1905 pătrariul al 2-lea Binevoii a ne
trimită și pe jumătatea a 2-a a anului, apoi sunteți
în rând.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

În vara trecută, pe lângă
toată seceta mare ce a fost,
totuși în

**Prima colonie
de viță de vie de pe
TÂRNAVĂ**

a căreia proprietar e FR. CASPARI,
Mediaș 100, Transilvania,
unica în întreagă Ungaria, vița a fost
udată zilnic cu apă în quant de 5 mi-
lioane de litre, drept aceea e sin-
gura care poate liferă vița de vie fru-
moasă și trainică.

Catalog ilustrat, cu diferite
epistole de recunoștință, să
trimite gratis și franco.

(25) 1-20

Julius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) strada
Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și
argint, — tăcămuri din argint, recuise
de aur și argint pentru biserici.

☞ Cel mai mare deposit din Ardeal ☞

Mare deposit de sticle măritoare,
ocheane și binocle

Comandele se eșecută numai
pe lângă rambursă.

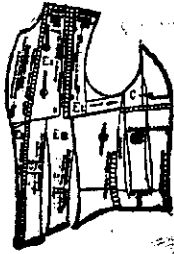
Reparările se eșecută prompt și eștin.

Cumpăr eventual schimb cu cel mai
mare preț curent obiecte vechi de aur
și argint și petri scumpe.

☞ La cerere trimite franco și gratis
Prețcurent ilustrat. ☞

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru re-
montoir din argint, cu acoperișuri
duple de o construcție puternică și trai-
nică, costă 7.50 coroane.

(5) 14-52

marca fabricel

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti
cu ușurință de neînchipuit

tală sa după oră ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de Anton Guschelbauer. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isă are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (45-52)

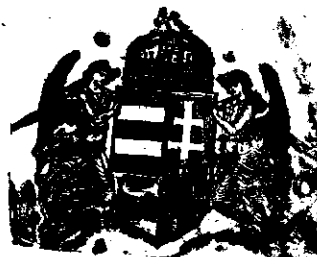
La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

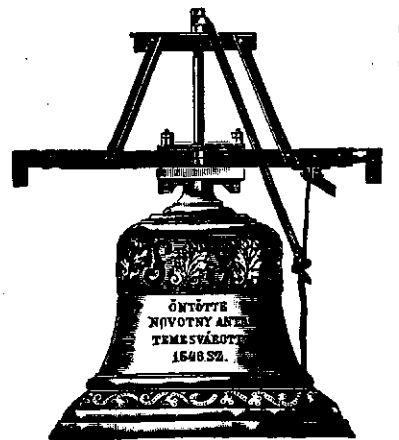
(24) 39-52

dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite
de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provădate
în partea superiőră — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea aș un ton mai intensiv, mai adănc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminóșă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.